

Moskovassa oleva lähetystö.
RAPORTTI n:o 11
Moskovassa 3 p:nä kesäkuuta 1941

Salainen.

Asia: Ruotsalais-neuvostolainen
sopimus Itämerenmaissa kansallis-
tetusta ruotsalaisesta omaisuudesta.

Viime toukokuun 30 p:nä allekirjoitettiin täällä ruotsalais-neuvostolainen sopimus Virossa, Latviassa ja Liettuaassa kansallistetusta ruotsalaisesta omaisuudesta suoritettavasta korvauksesta. Sopimuksen, joka välittömästi astui voimaan, allekirjoitti Ruotsin hallituksen valtuuttamana ulkoasiainneuvos Engzell ja Neuvostoliiton valtuuttamana ulkoasiainkomissariatien kollegion jäsen Pavlov.

Ensimmäisen vaiheen asiassa muodostaa, kuten aikanaan olen Ministeriölle tiedottanut, viime lokakuussa alullepantu noottienvaihto Ruotsin täällä olevan lähetystön ja ulkoasiainkomissariatien välillä. Sen lopputuloksena oli, että Neuvostoliiton hallitus, joka periaatteessa ei katsonut olevansa velvollinen mihinkään korvaukseen, tarjosi sellaisena kuitenkin 10 % kansallistetun omaisuuden arvosta, mikä määrä maksettaisiin vuoden kuluessa. Jos tämä suoritus olisi saanut siirtyä tuonnemmaksi, olisi Neuvostoliitto ollut valmis maksamaan kertakaikkisena korvauksena 15 % kolmen vuoden kuluttua tai vaihtoehtoisesti 20 % kuuden vuoden kuluttua tai 25 % kymmenen vuoden kuluttua.

Kun tämä tarjous, joka Ruotsin täällä olevan lähettilään sanain mukaan "oli pikemmin juomaraha kuin korvaus", ei tyydyttänyt Ruotsin hallitusta, ehdotettiin neuvostotaholta, että korvauskysymys jätettäisiin selvitettäväksi sitä varten asetettavalle ruotsalais-neuvostolaiselle sekakomitealle. Ehdotus johti tulokseen ja kyseellinen komitea alotti työnsä täällä viime helmikuun 15 p:nä. Ruotsalaisen delegation puheenjohtajan toimi edellämainittu Engzell, venäläisen Pavlov.

Sekakomitea istui ahkerasti, mutta sen työ ei kotvaan antanut mitään konkreettisia tuloksia, Neuvostodelegatio kartoiti suostumista mihinkään kiinteään korvaussummaan tai prosenttiin ja se uudisti tämän tästä väitteensä, että Neuvostoliitto ei periaatteessa ole velvollinen minkään korvaussumman suorittamiseen. Pienissäkin asioissa se vaati kaikenlaisia lisäselvityksiä, joiden hankkiminen oli aikaavievää ja nykyoloissa usein ylivoimaistakin. Kuukauden kestäneen työn jälkeen ruotsalainen delegatio katsoikin olevan syytä alista hallituksensa harkittavaksi, oliko syytä jatkaa neuvotteluja vai olisiko niiden annettava raueta. Ruotsin hallituksen mielestä oli neuvotteluja kaikesta huolimatta jatkettava ja niitä jatkettiin vielä noin 2½ kuukautta, kunnes päästiin tulokseen.

Solmittu sopimus sisältää pääasiassa seuraavaa:

- 1) Neuvostohallitus ottaa vastatakseen latvialaisen Kegums'in voimallaitoksen sitoumuksista ja veloista sellaisinaan.
- 2) Tavarahankinnat, vakuutusyhtiöiden saamiset pankeilta ja vakuutusyhtiöiltä sekä pankkien saamiset pankeilta järjestetään moleminpuolisesti clearing-menettelyn pohjalla.
- 3) "Täydellisenä ja lopullisena korvauksena" kaikista muista vaatimuksista, mitä Ruotsilla on ollut valvottavana Virolta, Latvialta ja Liettualta, suorittaa Neuvostoliiton hallitus kokonaiskorvauksena 20 milj. kr., mikä summa maksetaan neljännesvuosittain kahden vuoden aikana. Ensimmäinen osamaksu suoritetaan sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Maksu tapahtuu neuvostohallituksen harkinnan mukaan joko Ruotsin kruunuissa, Yhdysvaltain dollareissa tai kullassa sovittujen laskuperusteiden mukaan.

Asiain näin ollen Ruotsi tulee saamaan, kun ensimmäisessä kohdassa mainitut saatavat, noin 12,5 milj. kr. ja toisessa kohdassa mainitut saatavat, lähes 5 milj. kr., otetaan lukuun, korvauksena

Itämerenmaihin jääneestä omaisuudestaan yhteensä noin 37,5 milj. kr. Jos mainitut 100 -prosenttiset saatavat vähennetään Ruotsin korvausvaatimusten kokonaissummasta, mikä päättyi 118 milj. kruunuun, saadaan tulokseksi, että Neuvostoliitto maksaa 100,5 milj. kr:sta kansallistettua omaisuutta korvausta 20 milj. kr. eli 20 %. Ruotsalaisella taholla ollaan kuitenkin luottamuksellisesti valmiit myöntämään, että "kohtuullisen ennakoarvion mukaan" korvaus vastaa noin 25 % kyseellisestä omaisuudesta.

Joskaan sopimukseen ei saatu sisällytetyksi korvausta henkilökohtaisesta irtaimistosta, yksityisistä pankkitileistä ja kansallistuttamisen ulkopuolelle jääneestä omaisuudesta, näyttää siltä, että ruotsalaisella taholla pidetään sitä varsin tyydyttävänä. Tähän tulokseen pääsemistä on ollut omiaan helpottamaan se tosiasia, että Ruotsin hallitus viime kesänä ilman mitään viivytystä suostui siirtämään Itämerenvaltioiden valtiopankkien Ruotsissa olleet kulta- ja valuutta varat Gossbankin tilille ja vapautti Ruotsin satamissa olleen Itämerenmaiden tonniston, mikä kaikki merkitsi yli 20 milj. kruunun omaisuussiirtoa Neuvostoliiton hyväksi.

P.J. Hynninen